

Afdeling Eerste Lijn en Gespecialiseerde Zorg

Koning Albert II-laan 35 bus 33
1030 BRUSSEL

T 02 553 36 47

E geestelijkegezondheidszorg@vlaanderen.be

www.departementzorg.be

Aan de
directie CGG
directie PVT
directie IBW
directie PZ
directie GGZ revalidatievoorzieningen
directie PAAZ

uw bericht van	uw kenmerk	ons kenmerk	bijlagen
vragen naar/e-mail Geestelijkegezondheidszorg@vlaanderen.be algemeneziekenhuizen@vlaanderen.be		telefoonnummer	datum 28/02/2024

Richtlijn detectie en interventies bij suïcidale gedachten en gedrag

Geachte directie,

De multidisciplinaire richtlijn voor detectie en interventies bij suïcidale gedachten en gedrag werd van een update voorzien.

Daarnaast ontwikkelde het Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie (VLESP) voor 2 specifieke doelgroepen nieuwe instrumenten, namelijk:

- Richtlijn voor detectie en interventies bij suïcidale gedachten en gedrag bij kinderen en jongeren
- Leidraad suïcidepreventie bij personen met autisme

1 SITUERING

Het VLESP ontwikkelde in 2017 de 'Multidisciplinaire richtlijn voor de detectie en behandeling van suïcidaal gedrag'. De richtlijn werd ontwikkeld om hulpverleners te ondersteunen in de zorg voor suïcidale personen. Er werd naar alle sectoren in de geestelijke gezondheidszorg gecommuniceerd dat er verwacht werd om deze richtlijn actief te implementeren. Zorginspectie voerde in de verschillende sectoren [inspecties suïcidepreventie](#) uit.

Afgelopen najaar 2023 kreeg deze richtlijn een grondige update op basis van de meest recente wetenschappelijke literatuur en ervaringen uit de praktijk die de sectoren de afgelopen 5 jaar opdeden met de richtlijn.

Een belangrijke vaststelling hierbij was dat preventie maatwerk is en de richtlijn niet voldeed voor elke doelgroep. Daarom werden afzonderlijke adviezen ontwikkeld, zoals de leidraad voor personen met autisme en de richtlijn doelgroep kinderen en jongeren. Ook deze twee nieuwe methodieken zijn sinds december 2023 beschikbaar.

Om de richtlijnen in de praktijk te implementeren werd een nieuwe samenvatting gemaakt en werd een volledig vernieuwd e-learningplatform, "SP-reflex", ontwikkeld. Op dit platform kunnen hulpverleners de inhoud van de richtlijnen op een interactieve manier doorlopen en inoefenen. Deze e-learningwebsite is gratis toegankelijk via <http://www.zelfmoord1813.be/sp-reflex> en erkend voor accreditering voor artsen door het RIZIV. Op [het platform](#) is er per richtlijn een (update van) bijhorende e-learningmodule te vinden.

2 DE RICHTLIJNEN EN ADVIEZEN

2.1 UPDATE RICHTLIJN DETECTIE EN INTERVENTIES BIJ SUÏCIDALE GEDACHTEN EN GEDRAG

De update van de algemene richtlijnen omvat onder andere een vernieuwd Safety Plan, dat personen met zelfmoordgedachten helpt om toekomstige crisissen het hoofd te bieden. Ook werd extra onderbouwing toegevoegd voor het werken met het sjabloon Risicoformulering, dat de hulpverlener helpt om suïcidaliteit grondig te exploreren.

2.2 DETECTIE EN INTERVENTIES BIJ SUÏCIDALE GEDACHTEN EN GEDRAG BIJ KINDEREN EN JONGEREN

De richtlijn voor kinderen en jongeren geeft adviezen mee inzake suïcidepreventie bij de doelgroep van kinderen en jongeren (tot 18 jaar). We spreken over adviezen, gezien het onderzoek vooralsnog beperkt is voor deze doelgroep. De adviezen hebben tot doel om zorgverleners handvatten aan te reiken bij het detecteren van suïcidale gedachten en gedrag bij kinderen en jongeren en om interventies op te zetten. De adviezen omvatten ook een aantal ondersteunende materialen voor hulpverleners om met kinderen en jongeren in gesprek te gaan over zelfdoding.

De adviezen maken waar nodig een onderscheid tussen -12 jarigen en +12 jarigen. Doorheen het instrument worden verschillende tips meegeven. Elk hoofdstuk eindigt met aanbevelingen.

Volgende thema's komen aan bod in de richtlijn:

- Mythes rond suïcidepreventie bij kinderen en jongeren
- Belangrijke basisprincipes bij suïcidepreventie voor minderjarigen
- Prevalentie
- Het suïcidaal proces en factoren
- Detectie en exploratie
- Interventies
- Rouwen na zelfdoding (het rouwproces en de impact bij kinderen en jongeren)

2.3 SUÏCIDEPREVENTIE BIJ PERSONEN MET AUTISME; LEIDRAAD VOOR ZORG- EN HULPVERLENERS

Personen met (kenmerken van) autisme verdienen bijzondere aandacht in suïcidepreventie aangezien suïcidale gedachten en gedrag bij hen opmerkelijk vaker voorkomen dan in de algemene bevolking. Deze bijkomende adviezen kwamen tot stand doordat de aanbevelingen en tools in de bestaande richtlijn niet steeds toereikend zijn bij personen met (kenmerken van) autisme. Elk hoofdstuk eindigt met aanbevelingen. Tijdens de ontwikkeling van de leidraad werd de Academische Werkplaats Autisme betrokken.

Volgende thema's komen aan bod in de leidraad:

- Terminologie, mythes en basisprincipes voor zorg aan suïcidale personen met autisme
- Prevalentie
- Het suïcidaal proces en factoren
- Detectie en exploratie
- Interventies
- Autismevriendelijke hulpverlening
- Beleidsaanbevelingen

3 TOEPASSING IN PRAKTIJK

Ik vraag u om deze instrumenten bekend te maken en te verspreiden onder al uw medewerkers en de e-learningmodules te koppelen aan of te integreren in het opleidingsaanbod.

Wanneer een medewerker een e-learning volledig doorloopt ontvangt deze een certificaat. Artsen kunnen ook een accreditatie bij het RIZIV verkrijgen.

We verwachten van alle sectoren binnen de geestelijke gezondheidszorg dat zij hun huidig suïcidepreventiebeleid afdrukken en indien nodig aanpassen aan de update van de richtlijn detectie en interventies bij suïcidale gedachten en gedrag.

De richtlijn voor detectie en interventies bij suïcidale gedachten en gedrag bij kinderen en jongeren en de leidraad suïcidepreventie bij personen met autisme zijn twee instrumenten die op dit moment eerder richtinggevende adviezen bevatten. Voor deze twee instrumenten verwachten we dat u deze waar mogelijk toepast in uw voorziening.

Voor ondersteuning rond de instrumenten en de toepassing ervan kan u ook steeds terecht bij de CGG-SP. Dit kan via <https://www.zelfmoord1813.be/ondersteuning-door-cgg-sp>.

4 TOEZICHT

De toepassing van de update van de richtlijn detectie en interventie bij suïcidale gedachten en gedrag (volwassenen) kan vanaf het najaar van 2024 deel uitmaken van het toezicht door Zorginspectie. Voor de richtlijn kinderen en jongeren en de leidraad voor personen met autisme werd beslist voorlopig nog geen toezicht te plannen.

Voor meer informatie over deze richtlijnen of indien u bij het toepassen ervan vragen of opmerkingen heeft, kan u terecht bij het VLESP (info@vlesp.be).

Met vriendelijke groeten,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'K. Moykens', with a long horizontal stroke extending to the right.

Karine Moykens
Secretaris-generaal
Departement zorg

